

Mart Ayında Sürekli Bitkilerde Tarımsal Faaliyetler

Автор(и): ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата: 10.03.2026 *Брой:* 3/2026

Mart ayı, sık hava değişiklikleri ile karakterizedir, çünkü ay kış ve ilkbahar arasında geçiş dönemindedir. Önemli bir özellik de stratosferik ısınmanın varlığıdır. Gün uzunluğundaki ve güneş radyasyonundaki artış, sıcaklıklarda belirgin bir yükselişe yol açar.

Mart ayında meyve bitkileri şu fenolojik evrelerden geçecektir: tomurcuk şişmesi, tomurcuk patlaması, tomurcuk oluşumu ve erken çiçek açan sert çekirdekli meyve türlerinde (badem, kayısı, şeftali, kiraz) çiçeklenme. Ay için öngörülen eksi 7°C'ye varan minimum sıcaklıklar, tomurcuk oluşumu ve çiçeklenme evrelerine girmiş meyve ağaçları için kritik olacaktır.

İlk on günlük dönemin sonuna doğru, özellikle Kuzey ve Doğu Bulgaristan'da iklim normunun altında sıcaklıklar beklenmektedir. Kar yağışı, alçak kesimlerde de dahil olmak üzere, kısa süreli de olsa dışlanmamaktadır. Dağlarda yeni bir kar örtüsü için koşullar oluşacaktır. Havzalardaki minimum sıcaklıklar negatif olabilir ve sabah donları sık görülen bir durum olacaktır.

İlk on günlük dönemin sonunda beklenen kısa süreli soğumanın ardından, ikinci on günlük dönemin çoğu günü için - biyolojik minimumun üzerinde ortalama günlük sıcaklıklar tahmin edilmektedir. Gündüz sıcaklıkları, özellikle ovalarda ve Tuna Ovası'nda ilkbahar değerlerine ulaşacaktır. Ancak hava dinamik kalacaktır. Geçici Akdeniz siklonları yağış getirebilir - çoğunlukla yağmur, ancak kısa süreli soğumalar sırasında yüksek ovalarda ıslak kar da mümkündür. Sıcak ve daha serin günler arasındaki kontrastlar karakteristik olacaktır.

Mart ayının üçüncü on günlük döneminde, tarımsal ürünlerin gelişimi, iklim normlarının üzerindeki sıcaklıklarda, daha fazla güneşlenme saati ve tipik ilkbahar dinamikleri ile ilerleyecektir. Yağışlar çoğunlukla yağmur şeklinde, sıklıkla kısa ama şiddetli ilkbahar sağanakları halinde olacaktır. Sabah donları sadece açık ve sakın havalarda, çoğunlukla havzalarda mümkün olacaktır. Kısa süreli soğumalar tamamen dışlanmamaktadır.

Meyve fidanlıklarında

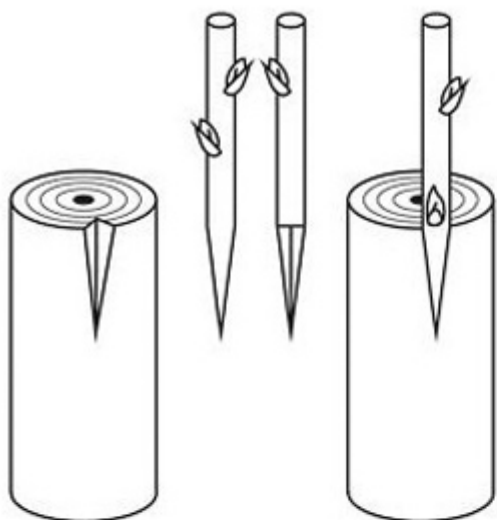
Tohum yataklarına ekim ve fidanlıkta anaç dikimi tamamlanmaktadır.

Ana bitkiler, ilk on günlük dönemin sonundan geç olmamak üzere dikilir. İki yaşındaki ana plantasyonlar, toprağın 3-4 cm üzerinde bir kütük kalacak şekilde kesilir.

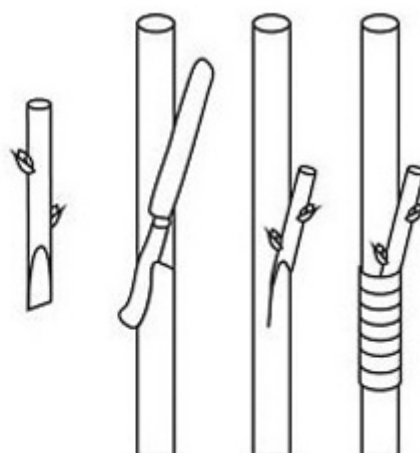

Yumuşak çekirdekli meyve türlerinin tohum yatakları, ana bitkiler ve ikinci yıl fidanlıkları, 10-12 kg/dekar amonyum nitrat veya aynı miktarda (10-12 kg/dekar amonyum nitrata eşdeğer) başka bir azotlu gübre ile gübrelenir. Tohum yatakları, toprak kabuğunu kırmak, yabancı otları yok etmek ve azotlu gübreyi toprağa karıştırmak için işlenir.

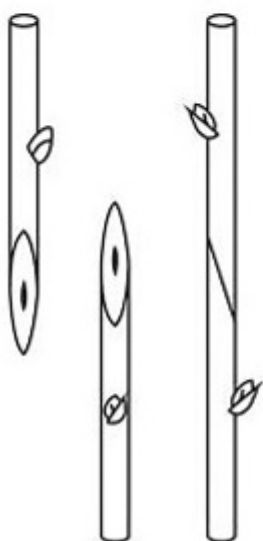
Gerekirse, anaç materyalinin seyreltmesi yapılır. Yumuşak çekirdekli meyve türlerinden bitkiler 6-8 cm aralıklarla, sert çekirdekli meyve türlerinden bitkiler ise yaklaşık 4 cm aralıklarla bırakılır.

1.

2.

3.

1. присаждане на кози
крак

2. присаждане на
страничен разрез

3. присаждане на
копулация

Fidanlıklarda aşı tutmayan anaçlar yeniden aşılanır. Pratikte en sık olarak dilcikli İngiliz aşısı, yandan kakma aşısı veya yarma aşı kullanılarak yeniden aşılanırlar.

Meyve bahçelerinde

Yumuşak ve sert çekirdekli meyve türlerinde üretim ve gençleştirme budaması ile genç bahçelerde taç oluşumu, tomurcukların 'fare kulağı' evresine kadar yapılabilir.

Yeni meyve bahçeleri dikilir ve ilk budama eşzamanlı olarak yapılır.

Genç bahçelerdeki ölü ağaçların değiştirilmesine devam edilir.

İlk azotlu gübre üst gübrelemesi yapılır. Genç bahçelerde sadece ağaç sıraları gübrenilirken, daha yaşlı olanlarda – tüm sıra araları gübrenilir. Gübre yüzeye serpilir ve sık bir şekilde toprak işleme ile karıştırılır. Gerekli gübre miktarı, bir önceki yıl yapılan yaprak analizi sonuçlarına göre belirlenir. Analiz mevcut değilse, 15-20 kg/dekar amonyum nitrat veya aynı miktarda başka bir azotlu gübre ile gübreleyin.

Çiçek tozlaşması için arı kolonileri sağlanır. 10 dekar için, 3-4 yeterince güçlü arı kolonisi sağlanır. En uygun olanı, onları sıranın her iki tarafına yerleştirmektir. Arılar, güneşli ve sakin, 20 – 22 °C sıcaklıklardaki günlerde, kovandan 3 km'ye kadar seyahat edebildiklerinde maksimum tozlaşma kapasitesine ulaşır.

Bitkileri geç donlardan korumak için önlemler alınır. Kontrol önlemleri arasında ısıtma, duman oluşturma ve hava hareketi, yağmurlama veya sulama ve kimyasal ürünler bulunur. Havanın ısıtılması, yüksek enerjili yakıtların – fuel oil, nafta, doğal gaz, eski araba lastiklerinin yakılmasıyla sağlanır. Sıcaklık bitkiler için kritik noktaya düşmeden bir saat önce yakılır ve ateş güneş doğduktan bir saat sonrasına kadar sürdürülür.

Duman oluşturmak için özel duman bombaları veya saman, talaş, dal ve turba gibi inert malzemeler kullanılır. Bunlar sıralarda, birbirinden 30-60 m ve sıra içinde 5-6 m aralıklarla yığınlar halinde düzenlenir. Dekar başına yaklaşık 100 kg yanıcı malzemeye ihtiyaç vardır, 10 yığın halinde dağıtılır.

Yağmurlama sulamada, suyun donarken ısı yayma özelliğinden yararlanılır, bahçelerin sulanmasıyla ise toprağın ısı iletkenliği ve radyasyonu artırılarak hava sıcaklığında 2-3 °C'lik bir yükselme sağlanır. Tomurcuklardaki hücresel suyun kristalleşmesini önlemek ve sıfırın altındaki sıcaklıklardan korumak için, Scudo Therm (1-2 l/100 l su) gibi polimer ve kopolimer bazlı ürünler veya *Grow Plant Stop Freeze*, *Stop Freeze* gibi biyostimülanlar kullanabilirsiniz.

Önleyici olarak veya meyve tomurcukları ve çiçeklerinde don hasarı durumunda, çiçeklenmeyi teşvik etmek için, eğer meyve türleri hala bu gelişim evresindeyse, çiçeklenme döneminde uygulama için özelleşmiş bir sıvı gübre ile yapraktan gübreleme yapabilirsiniz - *Cynoyl Z Special*, *ERT 23 plus*, *Archer OsmoCare* veya giberellik asit.

Don çatlakları küçük çivilerle çivilenir. Boyuna don çatlakları ağaç yara macunu ile kaplanır.

Gerekirse, çiçeklenmeden önce veya çiçeklenme sırasında sulama uygulanır. Genellikle kışın kurak, ardından yetersiz yağışlı bir ilkbahar olduğunda zorunludur.

Olgun ağaçlar ve düşük değerli çeşitlerin ağaçları yeniden aşılanır.

İskelet dalları kısaltılır, genellikle ikinci iskelet dallanmalarının hemen üzerinden, ve lider – iskelet dallarının seviyesinin biraz üzerinden. Daha kalın iskelet dallanmaları yeniden aşılama için kullanılır, büyüme konumlarına bağlı olarak kısaltılırlar – alt konumda olanlar daha uzun, üst konumda olanlar daha kısa bırakılır. Dildikli İngiliz aşısı yöntemi kullanılarak aşılama yapıldığında çok iyi sonuçlar elde edilir.

Çilek plantasyonlarında

Yeni çilek ve meyve veren plantasyonlardaki boş noktalar doldurulur. 10-12 kg/dekar amonyum nitrat veya aynı miktarda başka bir azotlu gübre ile gübrelenir ve çapalanır.

Isıtmalı seralarda, meyveler olgunlaşmaya başladığında, toprak sıcaklığı 15-18 °C'ye, hava sıcaklığı ise 20-25 °C'ye yükseltilir. Günün sıcak saatlerinde seralar havalandırılır.

Seralarda iyi tozlaşmayı sağlamak için, 10 dekar başına 2-3 arı kolonisi getirilir.